



**WATERLINIE  
MUSEUM  
FORT BIJ VECHTEN**

9 nov 2018  
t/m  
31 mrt 2019

**Verlengd t/m 14 april**



**Fotoverslag van de tentoonstelling**

# **GEEFT ACHT!**

## **SCHONE KUNST VAN MILITAIRE KLEDING**

Waterliniemuseum Fort bij Vechten - Achterdijk 12, 3981 HB Bunnik - [waterliniemuseum.nl](http://waterliniemuseum.nl)

# 01



## GEEFT ACHT! Schone kunst van militaire kleding

Ieder jaar wordt een aanzienlijke hoeveelheid militaire kleding afgeschaft. Soms zijn de uniformen versleten, beschadigd of niet meer schoon te krijgen. Soms heeft de gebruiker het leger verlaten. Of er zijn andere redenen waarom de uniformen niet meer gebruikt worden. Dit levert een grote berg afval op.

Meer dan 25 kunstenaars hebben, gebruikmakend van deze afgeschafte uniformen van de Koninklijke Landmacht, werk gemaakt dat van 9 november 2018 t/m 31 maart 2019 in het Waterliniemuseum te zien is.

De deelnemende kunstenaars zijn:

Afke Schenkelaars	Marjoleine van Keiken
Ank van der Wal	Nelleke Ponsteen
Atty Kingma	Peggy Eras
Barbara Houwers, Bia Maas en Els Rijerse	Petra Knol Daudeij
Carola Mokveld	Rina de Haas
Diklah Zohar	Rivka van Neerbos
Elaine Vis	Rob Schultheiss
Elganan Jelsma	Romanina Mandricardo
Elize van der Werff	Sacha Wendt
Elly Verkerk	Sunny Neeter
Greetje Majoor	Ted Moolker
Irma Frijlink	Udo Prinsen
	Willem van Spronsen

Het Waterliniemuseum is gevestigd op Fort bij Vechten bij Bunnik (Utrecht). In het museum zijn, naast de tijdelijke exposities zoals deze expositie met kunst van militaire kleding, ook permanente exposities te zien over de Nieuwe Hollandse Waterlinie, de natuur op en rond het fort en de Romeinen die vlak naast het huidige fort aan het begin van de jaartelling een grote legerplaats hadden. Verder zijn er rondleidingen met diverse thema's waarbij bezoekers onder begeleiding van een gids afgesloten gedeeltes van het fort kunnen bezichtigen en de verhalen te horen krijgen over het leven in dit oude militaire complex.



## Inhoud

<b>01</b>	Kunstproject Geeft Acht!	
	Voorwoord	2 - 3
	Inspiratiebijeenkomst 2017	4
	Materiaal uitzoeken bij de Bigagroep	5
	Vorbereidingen	6
	Bijeenkomst september 2018	7
<b>02</b>	Opening	8
	Opening 9 november 2018	9 - 13
<b>03</b>	Expositie	14
	Expositie Geeft Acht!	15 - 22
	In het museumgebouw	23
<b>04</b>	Bijeenkomsten	24
	Meet & Greet in de week vd circulaire economie	25 - 26
	8 maart Vrouwendag	27 - 28
	Museumweek 2019	29 - 30
	Defensiebeurs DEFLAB 7 maart 2019 in NMM	31
<b>05</b>	Geeft Acht in de Media	32
	Geeft Acht in de media	33 - 34
	Geeft Acht in Textiel Plus	35
	Geeft Acht!	36



## Voorwoord

### Kunstproject

In het kunstproject Geeft Acht! staat het hergebruik van militaire kleding centraal. De thema's die hierin aan bod komen zijn o.a. militairen, oorlog/vrede, textielafval, duurzaamheid en circulaire economie. Wij hebben hedendaagse beeldende kunstenaars uitgenodigd om kunstwerken te maken van en/of geïnspireerd op afgedankte militaire kleding. In de tentoonstelling ziet u wat 27 kunstenaars hebben gecreëerd naar aanleiding van onze vraag om 'iets' met de militaire kleding te doen. Kunstenaars staan vaak aan de basis van innovatieve ontwikkelingen. Daarom is het interessant om ze bij maatschappelijke ontwikkelingen te betrekken en te ontdekken welke creatieve waarde zij toevoegen. Met de problematiek van de textielafval waren wij benieuwd met wat voor ideeën de kunstenaars zouden komen. Zouden zij dit militaire textiel als grondstof kunnen gebruiken? Het gaat niet alleen om het bewust omgaan met afval, maar ook om iets nieuws creëren, iets vorm te geven, iets 'moois' te maken, misschien zelfs in oplage.

### Defensie

Voor het Waterliniemuseum Fort bij Vechten was de link met Defensie, de militaire uniformen natuurlijk interessant. Hoe gaat Defensie om met de problematiek van textielafval en wat zijn de mogelijkheden van het recyclen van militaire kleding? Ik kwam in contact met defensie via Rob van Arnhem en met het sorteerbeidrijf. Bij dit bedrijf werken mensen 'met een afstand tot de arbeidsmarkt' aan de opdracht om afgedankte militaire uniformen te sorteren en te verknippen. Ik kreeg een uitgebreide rondleiding en mocht daarna een stapel militaire kleding meenemen ter inspiratie. Een filmpje over deze manier van sorteren is te zien in de expositie.





## Voorwoord

### Schone kunst van militaire kleding

Het thema is gekozen vanwege de beeldvorming van het militaire uniform in de media en de problematiek rond de berg textielafval. In verslaggeving over conflictsituaties en oorlogsgebieden komt het militaire uniform vaak voor. Het uniform ziet men ook steeds vaker in het publieke domein, zoals treinstations of bij grote evenementen. Het is interessant om te kijken wat de invloed is van deze beeldvorming op zowel ons dagelijks bestaan als de daadwerkelijke betekenis van de militaire kleding. Ook verschijnt de camouflage print weer steeds vaker in het modebeeld.

Het (her)gebruik van militaire kleding als verwerking in kunst, is gekozen vanwege de maatschappelijke trends rondom de circulaire economie. De problematiek van bergen textiel afval is groot.

### PubArt

Stichting PubArt heeft een uitgebreid netwerk van kunstenaars en daar is een oproep gedaan om voorstellen in te sturen. Er is een mooie inspiratiebijeenkomst geweest voor geïnteresseerde kunstenaars en zo begon het project te lopen. We waren benieuwd naar het perspectief van de kunstenaar. De kunstwerken kunnen over de militaire beeldvorming gaan, maar ook een geheel eigen verhaal vertellen. Kunst waar de militaire kleding in is verwerkt.

De tentoonstelling is zeer gevarieerd geworden, zowel in disciplines en technieken als in onderwerpen en ideeën. Er zijn veel unieke kunstwerken gecreeerd. Niet heel veel kunstenaars hebben in grotere oplagen gedacht. Iets wat voor een oplossing van een groot probleem natuurlijk wel nodig is. Met de expositie kunnen we wel mensen bewust maken van de problematiek. De tentoonstelling werd goed bezocht en is verlengd t/m 14 april 2019, zodat deze ook in de Museumweek nog te zien was.

Bij de expositie is een mooie tweetalige catalogus verschenen, met daarin voor elke kunstenaar een hele spread met uitleg van het project.

Aansluitend zijn er diverse Meet & Greet bijeenkomsten geweest met publiek en kunstenaars. Er kan zo steeds een dialoog ontstaan. Ook in de Week van de Circulaire Economie in januari was er een Meet & Greet en deze kreeg extra aandacht, o.a. op social media. Op vrijdag 8 maart (vrouwendag) en in de museumweek op 11,12 en 14 april 2019 waren er Meet & Greets met de kunstenaars. Op 7 maart hebben we met enkele producten op de defensiebeurs 'DefLab' gestaan in het NMM.

Van de opening en de expo zijn 2 films gemaakt.

Opening: <https://youtu.be/ehoB7yt2JtE>

Tentoonstelling: <https://youtu.be/N7Mb5HaOQKU>

Daarnaast zijn er registratie-filmpjes van de toelichtingen die de kunstenaars gaven tijdens de Meet & Greets.

Reacties die wij krijgen zijn zeer positief en men is zeer geïnteresseerd, ook omdat men vaak niet weet hoe groot deze problematiek is.

Er wordt nog steeds nagedacht over nieuwe mogelijkheden. Omdat de expo een goede manier is om de discussie op gang te krijgen wordt ook nog gezocht naar nieuwe expositiemogelijkheden.

Door dit project is er contact met: I-did uit Utrecht en Gemaco en zijn mensen van een nieuw kunstproject 'Helmen vol Verhalen' komen praten voor advies en over de mogelijkheden. Er was aandacht in Textiel Plus en er zijn diverse vermeldingen in de media geweest.

Er is veel in gang gezet.

Mijn dank gaat uit naar de kunstenaars die met enorm veel inzet aan dit project hebben gewerkt en hun visie en werkwijze wilden delen met de bezoekers.



## Inspiratiebijeenkomst 2017





## Materiaal uitzoeken bij de Biga groep





## Vorbereidungen







Bijeenkomst september 2018



02



## Opening 9 november 2018



## Opening Vrijdag 9 november 2019

### Programma:

- ontvangst in het auditorium van het Waterliniemuseum
- welkom door Elganan Jelsma, initiatiefnemer en cultureel manager Waterliniemuseum
- toelichting op Defensie textiel door Rob van Arnhem
- toelichting op de kunstenaars en expositie door Elganan Jelsma
- doedelzakmuziek door Alexandra Arriëns
- tentoonstelling in gang B bekijken
- ontmoeting met de kunstenaars!
- borrel in het museumcafé





Opening 9 november 2018





Vervolg opening





## Vervolg opening





Vervolg opening



03





Expositie Geeft Acht!





Expositie Geeft Acht!





Expositie Geeft Acht!





Expositie Geeft Acht!





Expositie Geeft Acht!





Expositie Geeft Acht!



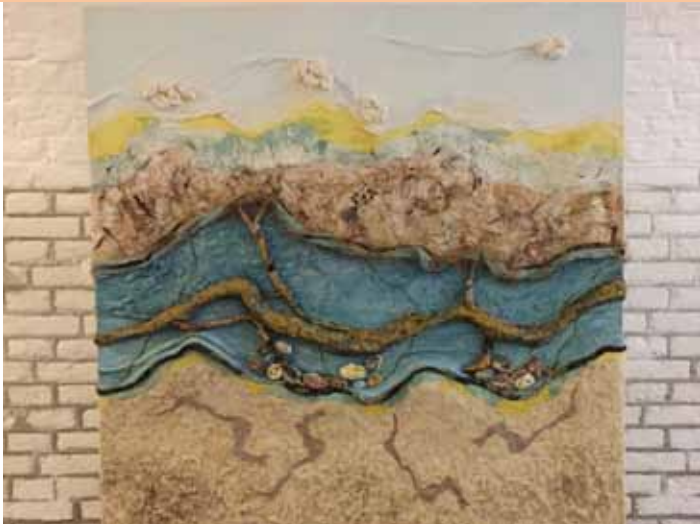


Expositie Geeft Acht!





Expositie Geeft Acht!







In het museumgebouw



Ontwerpen van modeontwerper Mo Benchallal



04



## Meet & Greet in week vd circulaire economie

In de Week van de circulaire economie organiseerden wij een Meet & Greet bijeenkomst. Op 18 januari 2019. Een aantal deelnemende kunstenaars vertelden hoe zij aan het werk zijn gegaan bij hun kunstwerk voor de expositie Geeft Acht! Schone kunst van militaire kleding. Ook kon men de tentoonstelling bezoeken en het gehele Waterliniemuseum inclusief de modeontwerpen van Mo Benchellal.

Aanwezige kunstenaars: Ted Moelker, Atty Kingma, Peggy Eras, Irma Frijlink, Udo Prinsen, Carola Mokveld, Rivka van Neerbos, Barbara Houwers, Els Rijerse, Afke Schenkelaars, Willem van Spronsen, Elly Verkerk, Sacha Wendt en Elgan Jelsma.





Meet & Greet in week vd circulaire economie





## 8 maart 2019 Vrouwendag

Ontmoet de kunstenaars, onze helden!

Op vrijdag 8 maart vierden we 100 jaar kiesrecht voor vrouwen tijdens de internationale vrouwendag.

Ook het Waterliniemuseum vierde deze dag mee. Van 15-16 uur waren er diverse kunstenaars aanwezig bij de tentoonstelling 'Geef Acht!, Schone kunst van militaire kleding'. Tijdens deze Meet & Greet kon men met de kunstenaars in gesprek gaan of gewoon luisteren naar hun verhalen, want iedere kunstenaar heeft haar eigen verhaal bij het maken van de unieke kunstwerken. Zo zijn Bia Maas en Barbara Houwers aanwezig die van stoffen vezels papier hebben gemaakt; Afke Schenkelaars maakte een camouflage print op papier met pieta's; Atty Klingsma creëerde de 'Kathedraal van geborgenheid'; Elize van der Werff verwerkte verhalen van soldaten in haar werk, zij nam haar kleindochter (gekleed in een camouflagebroek) mee naar dodenherdenking en na afloop zei ze "ik heb een goeie broek aan". Alle deelnemende kunstenaars zijn helden, omdat zij de uitdaging zijn aangegaan om van afgedankte militaire kleding bijzondere kunstwerken te maken.

Het thema van deze vrouwendag was HELDEN en dat is ook het thema van het kunstwerk van Romanina Mandricardo 'Warrior Queens Dinner', een gedekte tafel met borden waarop heldinnen uit diverse tijdperken zijn afgebeeld met daarbij een servet (van camouflage-militaire kleding) van het land waarin zij woonden. Als je de ruimte binnenloopt waarin de tafel staat en de geluiden hoort op de achtergrond, verwacht je dat deze vrouwen zo binnen kunnen lopen en aan tafel gaan. Een diner voor helden!

Ook Elly Verkerk, Elaine Vis, Ank van der Wal, Rob Schultheiss en Willem van Spronsen waren aanwezig.





8 maart 2019 Vrouwendag





## Museumweek 2019

Laatste week van de tijdelijke expo Geeft Acht! Schone kunst van militaire kleding  
VERLENGD T/M 14 APRIL 2019!

Textielafval is een groeiend probleem, dat is de laatste jaren helaas steeds duidelijker geworden. Het gaat hierbij niet alleen om textiel afkomstig van de mode-industrie, maar ook defensie, de politie en gezondheidszorg hebben te maken met deze problematiek. Het gebruik en de verwerking van uniformen is aan strikte regels gebonden, want een uniform mag niet zomaar terugkeren in de maatschappij. Hier moeten oplossingen voor gezocht worden.

Duurzaamheid en circulaire economie zijn uitgangspunten van deze tentoonstelling. In opdracht van het Waterliniemuseum, naar een initiatief van Stichting PubArt, zijn 27 kunstenaars aan de slag gegaan om nieuwe oplossingen te bedenken voor het verwerken van militaire kleding.

Programma:

- donderdag 11 april, 15-16 uur: Meet & Greet de kunstenaars Romanina Mandricardo, Peggy Eras, Afke Schenkelaars en Ted Moelker.
- vrijdag 12 april, 18-21 uur: Museum match avond, met twee rondleidingen over het fort; 19-20 uur: Meet & Greet de kunstenaars Romanina Mandricardo, Udo Prinsen en Elganan Jelsma. Ook wordt deze avond de catwalk, van Mo Benchellal (zijn collectie van afgedankte militaire kleding) via een beamer getoond!
- zondag 14 april, 15-16 uur: Meet & Greet de kunstenaars Diklah Zohar, Rina de Haas, Nelleke Ponsteen, Afke Schenkelaars, Rob Schultheiss, Elize van der Werff, Irma Frijlink en Barbara Houwers.





Museumweek 2019







Defensiebeurs DEFLAB op 7 maart 2019 in NMM



Ik heb een tasje met catalogus aan staatssecretaris Barbara Visser aangeboden!



05



## Geeft Acht in de Media

Utrecht editie nov. 2018 - april 2019

50 PLUS KRANT

21

### Tentoonstelling 'Geeft Acht!' maakt militair textielafval zichtbaar



Prins Maurits vertelt over zijn plan voor de waterlinie

De nieuwe tentoonstelling 'Geeft Acht! Schone kunst van militaire kleding' in het Waterliniemuseum Fort bij Vechten geeft aandacht aan een groeiend probleem; textielafval. Velen denken bij textielafval alleen aan de mode-industrie, maar ook defensie, de politie en gezondheidszorg kampen met deze problematiek. Het gebruik en de verwerking van uniformen is aan strikte regels gebonden, want een uniform mag niet als zodanig terugkeren in de maatschappij. Hier moeten oplossingen voor gezocht worden. Dit is het uitgangspunt voor de nieuwe tentoonstelling die tot 31 maart 2019 te bezoeken is.

Speciaal voor deze tentoonstelling zijn 27 hedendaagse kunstenaars aan de slag gegaan om oplossingen te bedenken voor het verwerken van militaire kleding. Duurzaamheid en circulaire economie zijn hierbij belangrijke pijlers. De bijzondere historische omgeving waarin de tentoonstelling gehouden

wordt, de bomvrije kazerne van Fort bij Vechten, zet het verhaal extra kracht bij.

Het Waterliniemuseum, gevestigd op Fort bij Vechten, is één van de grootste forten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. In 2015 werd dit museum gebouwd, deels ondergronds en deels achter de oude gebouwen van het fort. Het fort ligt op een unieke plek in het Nederlandse landschap, op de grens van de Romeinse Limes en de Nieuwe Hollandse Waterlinie, wat maakt dat er veel interessante verhalen te vertellen zijn.

In een interactieve ontdekkingsstocht maak je kennis met de waterlinie; een uniek en typisch Nederlands verdedigingssysteem waarbij de verdediger gebruik maakt van aaneengesloten polders die tot kniehoogte onder water worden gezet. Zo'n modderige waterbarrière was een geduchte hinderenis voor de vijand. Het zware geschut zakte weg in sloten en greppels en het water was te ondiep om te bevaren. Je

kon niet zien wat er onder het wateroppervlak zat! Verschillende onderwerpen uit de geschiedenis worden op speelse en moderne manier getoond, wat het leuk maakt voor jong en oud. Aan het einde van de tentoonstelling kun je zelfs een virtuele parachutesprong maken over de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Daarnaast is er een interessante expositie over de Romeinen die zich rond het begin van de jaartelling op Fort Fectio, later verbasterd tot Vechten, hadden gevestigd. De contouren van het castellum van Fectio, ook wel de 'plint' genoemd, zijn in 2016 weer zichtbaar gemaakt en nu met een speciale castellum-rondleiding vanuit het Waterliniemuseum te bezoeken. Fectio is een van de rijkste archeologische vindplaatsen van Romeinse overblijfselen in Noordwest-Europa. Veel van deze vondsten zijn tentoongesteld in de plint van het castellum en in de Romeinententoonstelling in het Waterliniemuseum.

Deskundige gidsen brengen de geschiedenis tot leven tijdens de dagelijkse rondleidingen over het fort. Deze rondleiding, die ongeveer een uur duurt, brengt je over het gehele fortterrein

en in de diverse oude gebouwen, zoals het prachtige Reduit. Dit is het oudste gebouw van Fort bij Vechten, uit 1870, en wordt voor de helft bewoond door vleermuizen. Bij binnenkomst loop je tegen een imposante gietijzeren trap aan, met bovenin een grote katrol waarmee kanonnen omhoog gehesen konden worden. Tijdens de mobilisatie in de Eerste Wereldoorlog brachten soldaten hier de tijd door.

Meer leren over de rijke geschiedenis van Fort bij Vechten? Bezoek het Waterliniemuseum: Achterdijk 12, 1981 HE Bunnik (Utrecht)  
Open van di t/m zo tussen 10.00 en 17.00 uur. Voor aangepaste openingstijden en meer informatie, kijk op [www.waterliniemuseum.nl](http://www.waterliniemuseum.nl)

Toegangsprijs:  
Gratis met museumkaart  
Volwassenen: €9,-  
Kind 5 t/m 12 jaar: €5,-  
Kind t/m 4 jaar: gratis  
Rondleidingen:  
volwassenen €4,50, kinderen €3,-



'Geeft Acht!' Kunstwerk door Elaine Vis



## Geeft Acht in de media

UIT Agenda



**GEEF ACHT!**

### Camouflage

Textielafval is een groeiend probleem. Ook defensie, de politie en gezondheidszorg hebben daarmee te maken, aangezien versleten of beschadigde uniformen niet zomaar naar de burger mogen. Maar wat dan te doen met die gigantische stapels afgedankt textiel? In de tentoonstelling **Geeft Acht! Schone kunst van militaire kleding** is naar duurzame oplossingen gezocht. Meer dan 25 kunstenaars bedachten nieuwe toepassingen voor kleding van de Koninklijke Landmacht. t/m 31 maart, Waterliniemuseum Bunnik [waterliniemuseum.nl](http://waterliniemuseum.nl)

**Van de opening en de expo zijn 2 films gemaakt.**

Opening: <https://youtu.be/ehoB7yt2JtE>

Tentoonstelling: <https://youtu.be/N7Mb5HaOQKU>

Daarnaast zijn er enkele registraties van de Meet & Greet bijeenkomsten. Een filmpje per kunstenaar! Zie youtube kanaal Elganan Jelsma.

Beelden Magazine



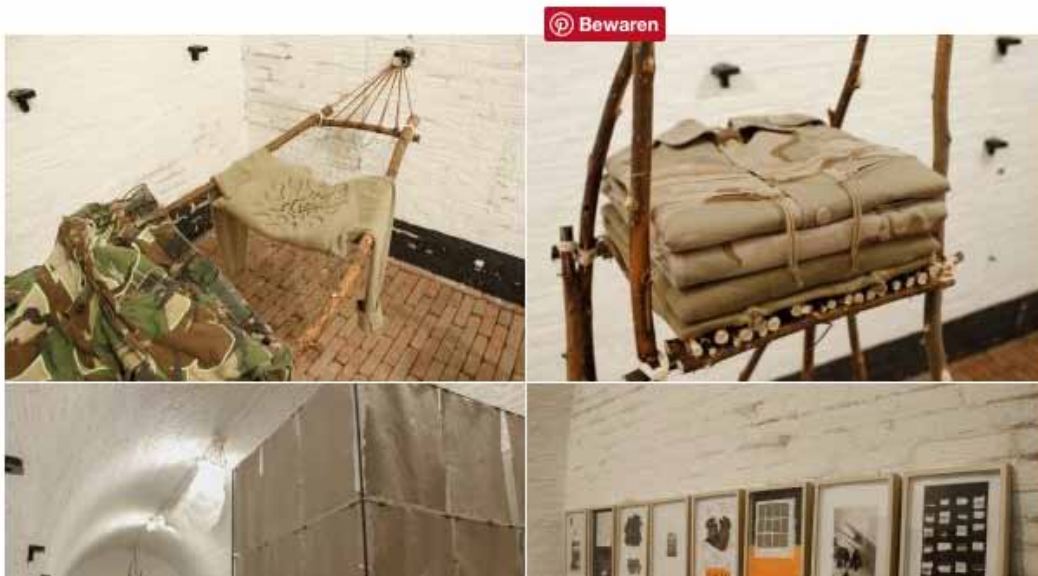


# Geeft Acht! Schone kunst van militaire kleding

10 november 2018 – 31 maart 2019

Textielafval is een groeiend probleem, dat is de laatste jaren helaas steeds duidelijker geworden. Het gaat hierbij niet alleen om textiel afkomstig van de mode-industrie, maar ook defensie, de politie en gezondheidszorg hebben te maken met deze problematiek. Het gebruik en de verwerking van uniformen is aan strikte regels gebonden, want een uniform mag niet zomaar terugkeren in de maatschappij. Hier moeten oplossingen voor gezocht worden.

Duurzaamheid en circulaire economie zijn uitgangspunten van deze tentoonstelling. In opdracht van het Waterliniemuseum, naar een initiatief van Stichting PubArt, zijn verschillende kunstenaars aan de slag gegaan om nieuwe oplossingen te bedenken voor het verwerken van militaire kleding.



10 november 2018 , Bunnik

## Geeft Acht! Schone kunst van militaire kleding

10 november 2018 t/m 14 april 2019

Waterliniemuseum Fort bij Vechten in Bunnik nodigt je graag uit op de tentoonstelling "Geeft Acht! Schone kunst van militaire kleding". In deze tentoonstelling staat hergebruik van militair textielafval centraal. Het gebruik en de verwerking van uniformen is aan strikte regels gebonden, want een uniform mag niet als zodanig terugkeren in de maatschappij. In opdracht van het Waterliniemuseum – naar een initiatief van Stichting PubArt – zijn 27 beeldkunstenaars aan de slag gegaan om nieuwe oplossingen te bedenken voor het verwerken van militaire kleding.

### Adresgegevens

Waterliniemuseum Fort bij Vechten  
Achterdijk 12  
Bunnik

[MEER INFO](#)



